

PORTFOLIO

STARTBEKWAAM 3

Verklaring vormvereisten

Naam student	Student 3
Studentnummer	123456
Onderwijseenheid	Portfolio Startbekwaam 3
Datum	1-1-2022
Opleidingsvariant	PABO – DIGI
Studieloopbaanbegeleider	Begeleider 1

criteria	omschrijving	Vink aan indien je bewijsdossier voldoet aan de eis
Volledigheid	Het bewijsdossier bevat bewijzen die de reflectie (claim) ondersteunen ten aanzien van de leeruitkomst(en). In het bewijsdossier wordt op passende plekken naar bewijsmaterialen verwezen en het bewijsmateriaal is geordend. <i>(Alle onderdelen zijn aanwezig)</i>	
Omvang	De omvang van de <i>kerntekst</i> (onderbouwing en verantwoording) is vrij. Vermeld hiernaast het aantal woorden.	vermeld hier het aantal woorden van de kerntekst
Transparantie (bronnen)	Bewijzen zijn als bijlagen opgenomen en via de navigatiebalk te bereiken (koppensstructuur).	
	Naar gebruikte bronnen is volgens de APA-richtlijnen verwezen (in tekst en in bronnenlijst).	
Structuur	Het bewijsdossier is toegankelijk (opbouw en indeling).	

VOORWOORD

Voor u ligt mijn laatste portfolio van de PABO. In dit portfolio kunt u lezen waarom ik mijzelf startbekwaam acht. Dit heb ik onderbouwd met behulp van de leeruitkomsten en de bijbehorende indicatoren. Oorspronkelijk was 2020-2021 het schooljaar waarin ik hoopte af te studeren. Helaas is dit, ook vanwege het feit dat ik al drie jaar werkzaam ben op School C als leerkracht, niet gelukt. Vier dagen per week werken en daarnaast een gezin draaiende houden, heeft veel tijd opgenomen en ervoor gezorgd dat er minder tijd voor mijn studie overbleef. Aan het eind van schooljaar 2020-2021 lag er al een redelijk Portfolio Startbekwaam 3 klaar, maar deze moest ik helaas aanpassen aan de leeruitkomsten en de indicatoren behorend bij de nieuwe studiehandleiding. Ik heb geprobeerd om het een en ander hierin aan te passen, om zo ook te kunnen gebruiken voor de hernieuwde versie van mijn portfolio, natuurlijk met inachtneming van het bewijzen en onderbouwen van de indicatoren. Ik wens u veel plezier met lezen.

VERWIJSWIJZER

Leeruitkomst	Ik toon aan dat ik de volgende indicatoren van de LU beheers	Type bewijslast	Vindplaats
<p>LU1: Je laat zien dat je beschikt over een onderzoekend vermogen, een kritische houding en professioneel kan handelen in de brede schoolcontext. Dit doe je door jouw handelen en keuzes in jouw onderwijspraktijk te verbinden aan jouw eigen identiteit, waarden, normen en visie op goed onderwijs en leraarschap. Je expliciteert dit in gesprekken met collega's, ouders, leerlingen en professionals in het werkveld.</p>	<p>Indicator 1.1: Je zet jouw visie op goed onderwijs duidelijk geformuleerd uiteen, onderbouwd met literatuur en verbindt deze consistent aan jouw professionele identiteit als leerkracht vanuit jouw normen en waarden.</p>	<p>Beschrijving van twee modellen volgens het ui-model</p>	<p>Pagina 8 t/m 13</p>
<p>LU1: Je laat zien dat je beschikt over een onderzoekend vermogen, een kritische houding en professioneel kan handelen in de brede schoolcontext. Dit doe je door jouw handelen en keuzes in jouw onderwijspraktijk te verbinden aan jouw eigen identiteit, waarden, normen en visie op goed onderwijs en leraarschap. Je expliciteert dit in gesprekken met collega's, ouders, leerlingen en professionals in het werkveld.</p>	<p>Indicator 1.2: Je maakt concreet hoe je onderwijsontwikkelingen vanuit verschillende bronnen volgt met een kritische blik en formuleert hier een eigen mening over. Je beschrijft jouw overwegingen bij verschillende handelingsalternatieven die hieruit voortkomen en legt jouw keuze hierin uit voor verbeteringen van jouw onderwijs.</p>	<p>Combinatie praktijkonderzoek, beschrijving overwegingen en ontwikkelingen</p> <p>POP</p>	<p>Pagina 14 t/m 19</p> <p>Pagina 15 t/m 18</p>

<p>LU1: Je laat zien dat je beschikt over een onderzoekend vermogen, een kritische houding en professioneel kan handelen in de brede schoolcontext. Dit doe je door jouw handelen en keuzes in jouw onderwijspraktijk te verbinden aan jouw eigen identiteit, waarden, normen en visie op goed onderwijs en leraarschap. Je expliciteert dit in gesprekken met collega's, ouders, leerlingen en professionals in het werkveld.</p>	<p>Indicator 1.3: Je legt duidelijk uit wat concreet zichtbaar is van jouw overwegingen en keuzes in jouw handelen in de klas en hoe je in gesprek gaat hierover met leerlingen, ouders, collega's en/of professionals in het werkveld.</p>	<p>Notities en toelichting ouderkindgesprek</p> <p>Kopieën placemats</p>	<p>Pagina 20 en 21</p> <p>Pagina 21</p>
<p>LU2: Je handelt als leraar, teamplayer en professional. Je reflecteert en evalueert structureel op jouw eigen ontwikkeling om jouw onderwijs aan de hand van de drie beroepstaken uit het opleidingsprofiel te verbeteren. Je onderbouwt met objectieve en relevante theorie en gegeven of ontvangen (peer)feedback. Je stelt je eigen opvattingen en handelen bij wanneer veranderende omstandigheden binnen school, recente onderwijskundige ontwikkelingen of opgedane ervaringen en inzichten daarom vragen.</p>	<p>Indicator 2.1: Je beschrijft in een samenhangend verhaal welke groei je hebt doorgemaakt in je ontwikkeling binnen alle beroepstaken uit het opleidingsprofiel ofwel in de volle breedte van het beroep van leraar basisonderwijs. Dit onderbouw je met literatuur, ontvangen (peer)feedback en op basis van jouw visie.</p>	<p>Reflectie per beroepstaak</p>	<p>Pagina 22 t/m 28</p>
<p>LU2: Je handelt als leraar, teamplayer en professional. Je reflecteert en evalueert structureel op jouw eigen ontwikkeling</p>	<p>Indicator 2.2: Je maakt een heldere transfer van jouw handelen in de ene situatie naar een andere situatie die je meemaakt of verwacht mee</p>	<p>Betoog</p>	<p>Pagina 29 t/m 31</p>

<p>om jouw onderwijs aan de hand van de drie beroepstaken uit het opleidingsprofiel te verbeteren. Je onderbouwt met objectieve en relevante theorie en gegeven of ontvangen (peer)feedback. Je stelt je eigen opvattingen en handelen bij wanneer veranderende omstandigheden binnen school, recente onderwijskundige ontwikkelingen of opgedane ervaringen en inzichten daarom vragen.</p>	<p>te maken als startbekwame leerkracht en weet daarbij te benoemen wat jouw ontwikkelpunten zijn voor het verbeteren van jouw handelen in de school.</p>		
--	---	--	--

ONDERBOUWING EN VERANTWOORDING

Ik heb voor het onderbouwen van indicator 1.1 gekozen voor het ui-model. Het ui-model heet voluit *het model van lagen van de persoonlijkheid* en is een reflectie-instrument waarmee gereflecteerd kan worden op de persoon achter de leraar. De kernkwaliteiten, idealen en belemmeringen staan hierbij centraal. Het ui-model wordt toegepast bij een succeservaring of probleemsituatie om tot de kern hiervan te komen door middel van het beantwoorden van de kernvragen (Korthagen & Nuijten, 2019). De situaties omschreven bij indicator 1.1 zijn allebei succeservaringen. Ik pas hierbij het ui-model toe om mijn visie en professionele identiteit in deze situaties naar voren te laten komen.

Uimodel met de verschillende lagen en de kernvragen (Korthagen & Nuijten, 2019, p. 103)

Ik heb voor het bewijzen van indicator 1.2 gekozen om te kijken naar ontwikkelingen die op mijn school plaatsvinden. Ik werk vier dagen per week op een montessorischool als PABO-student. Ik heb dus nog geen montessoridiploma. Ouders op mijn praktijkschool hebben beklag gedaan bij de MR over het grote verschil in leerkrachten met betrekking tot het volgen van de visie van Montessori en het aanbieden van montessorimaterialen. Mijn praktijkonderzoek heeft betrekking op hoe deze verschillen kleiner kunnen worden gemaakt, wanneer er nog geen gelegenheid is geweest om de montessoriopleiding te volgen. Hierbij draagt mijn praktijkonderzoek bij aan het aantonen van indicator 1.2 doordat hier verschillende handelingsalternatieven naar voren komen en hier een keuze uit wordt gemaakt.

Om indicator 1.3 te bewijzen heb ik gekozen voor notities van het ouderkindgesprek, omdat het kind hierbij zelf input levert en zo een stukje eigenaarschap krijgt over het eigen leren. Ik heb hierbij omschreven welke dingen er voor mij als leerkracht belangrijk zijn om te behandelen tijdens dit gesprek, welke overwegingen en keuzes ik hierin maak. Door het zichtbaar maken van deze overwegingen en keuzes, mijn manier van handelen en hoe ik hierover in gesprek ga met leerlingen, ouders, collega's en/of professionals, toon ik indicator 1.3 aan.

Indicator 2.1 bewijs ik door vanuit mijn visie per beroepstaak te reflecteren op welke groei ik hierin heb doorgemaakt, waarin ook de feedback die ik heb gekregen gedurende mijn opleiding is verwerkt, onderbouwd door literatuur.

Indicator 2.2 bewijs ik door het schrijven een betoog. Dit leek mij een goede manier om een heldere transfer te maken van mijn handelen in de ene situatie naar een andere situatie die ik heb meegemaakt als startbekwame leerkracht. Ik besluit het stuk door middel van het benoemen van mijn ontwikkelpunten voor het verbeteren van mijn handelen in de school.

UI MODEL: ANALYSE EN REFLECTIE

1.1 Je zet jouw visie op goed onderwijs duidelijk geformuleerd uiteen, onderbouwd met literatuur en verbindt deze consistent aan jouw professionele identiteit als leerkracht vanuit jouw normen en waarden.

Voor mij is spelenderwijs leren typerend voor het jonge kind, zowel in groep 1/2 als in groep 3/4. Het 'schoolse' leren groeit, maar de kinderen blijven zichzelf veelal spelenderwijs ontwikkelen. Dit gebeurt door middel van het gebruik van materialen, spellen, uitnodigende visuele opdrachten en ga zo maar door. Een rijke leeromgeving is hierbij belangrijk, zodat het kind wordt uitgedaagd. Het kind heeft van mij als leerkracht de vrijheid nodig om zich te ontplooien en zelf keuzes te leren maken. Het kind heeft autonomie over zijn eigen leerproces. Ik heb de afgelopen jaren ontdekt dat mijn hart echt bij het Montessorionderwijs ligt. In mijn ogen krijgen kinderen binnen het regulier onderwijs minder de mogelijkheid om out-of-the-box te denken. Er wordt van hen verwacht om allemaal precies hetzelfde doen, op precies hetzelfde niveau en op hetzelfde tempo. Binnen het Montessorionderwijs is het tegenovergestelde het geval: het onderwijs is juist aangepast aan de behoeften van het kind.

Voor de vakdomeinen betekent dit dat veel vakdomeinen aan elkaar worden gekoppeld of juist samengaan, door te werken met thema's. Zo kun je het in de klas hebben over het Oude Egypte. Daarbij is geschiedenis een vakgebied, maar de kinderen kunnen een keuze maken, de vrijheid krijgen. Wat willen zij zelf leren? Er kan dan bijvoorbeeld een kind zijn dat graag meer wil leren over de bouw van piramides, waardoor ze dan plots met techniek bezig zijn. Vervolgens kunnen zij hiermee instappen op hun eigen niveau, zelf materialen en een verwerking kiezen. Een bekwame leerkracht ziet en herkent de verschillende onderwijsbehoeften bij kinderen en weet hier ook naar te handelen (Hendriksen & Pelgrom, 2013). Voor mij is dit het meest belangrijk: op deze manier kun je een kind sturen of juist vrijer laten, begeleiden of juist coachen. Ik geef hier zelf vorm aan door te anticiperen op de verschillende onderwijsbehoeften die ik zie in de klas. Daarnaast is een bekwame leerkracht ook creatief, zodat er voor de kinderen interessante en spannende lesideeën op tafel komen. Die vrijheid voor de leerling en de betrokkenheid vanuit de leerkracht zijn voor mij belangrijke waarden. In mijn ogen kan een betrokken leerkracht een kind echt zien.

Situatie 1: Geïntegreerd onderwijskundig ontwerp

Omgeving

Ik werk op School C in Plaats B. Ik sta hier met veel plezier vier dagen per week voor groep 3/4. De kinderen zijn gewend om zelfstandig te werken. Ze krijgen taal, spelling en rekenen aangeboden middels een methode, maar er zijn daarnaast ook montessorimaterialen aanwezig in de klas om de kinderen aan hun leerdoelen voor deze vakgebieden te laten werken. De kinderen krijgen kosmisch onderwijs middels de methode DaVinci, maar hierbij is er weinig sprake van ontwerpend en onderzoekend leren. De opdrachten zijn van tevoren uitgedacht voor de kinderen, waardoor er weinig sprake is van autonomie, iets dat onmisbaar is binnen de montessorivisie, maar wat vanuit mijn visie op goed onderwijs ook onmisbaar is, omdat kinderen veel meer tot leren komen als ze zelf eigenaarschap hebben over het leren. Dit is het morele aspect. Wanneer kinderen in hun vrijheid worden beperkt en hen dingen wordt opgelegd, heeft dit tot gevolg dat ze minder gemotiveerd zijn. Van het verhalend ontwerp kreeg ik veel

energie en het inspireerde mij om meer vergelijkbare dingen in de klas te doen met betrekking tot thematisch onderwijs en ondernemend, ontwerpend en onderzoekend leren.

Bij het ondernemend leren worden leerlingen uitgedaagd om ondernemend en pro-actief in het leven te staan. Ze krijgen meer eigenaarschap over hun eigen leerproces door middel van persoonlijke leerdoelen en de mogelijkheid om zelf een project te ontwerpen (Vereniging Scholen voor Ondernemend leren, z.d.). Ontwerpend leren start vanuit een probleem of behoefte. Deze kan worden aangereikt door de leerkracht of gesignaleerd worden door de leerling(en) zelf. De leerling denkt na over een oplossing, die aan bepaalde criteria moet voldoen, bouwt en test deze en evalueert het gemaakte product. Onderzoekend leren start vanuit verwondering. De leerlingen gaat hierbij op zoek naar antwoorden. Hierbij is er ook sprake van een stukje eigenaarschap: de leerling kan zelf een onderzoeksvraag aandragen. Hier wordt onderzoek naar gedaan en de vraag wordt uiteindelijk middels het doen van onderzoek beantwoord. Bij het ondernemend, ontwerpend en onderzoekend leren zijn de kinderen continu bezig met het ontwikkelen van hun 21^e-eeuwse vaardigheden (Klapwijk & Holla, 2018). Dit is ook het geval bij thematisch werken. Volgens Gastel-Firet (2018) ontwikkelen ze bij thematisch werken de volgende 21^e-eeuwse vaardigheden: samenwerken, verantwoordelijkheid nemen, werken met ICT, probleemoplossend denken, creatief en kritisch zijn en communiceren en discussiëren met elkaar. Bij thematisch onderwijs hoort een bepaald onderwerp, die de leerkracht introduceert op een prikkelende manier, waarna er uiteindelijk leervragen ontstaan. Hier wordt vervolgens onderzoek naar gedaan en bijpassende activiteiten bij uitgevoerd. Een rijke leeromgeving is hierbij belangrijk, net als het aanreiken van creatieve verwerkingsactiviteiten en de mogelijkheid om onderzoek te doen.

Om een goed verhalend ontwerp neer te zetten en de kinderen ontwerpend en onderzoekend te laten leren, moet je mijns inziens ook beschikken over de vaardigheden en kennis met betrekking tot ontwerpend en onderzoekend leren. Daarnaast moet ook de organisatie kloppen, omdat er vaak meer organisatie nodig is bij ontwerpend en onderzoekend leren. Dit wordt ook wel het technische aspect genoemd.

Gedrag

Ik heb een verhalend ontwerp geïntroduceerd in de klas, waarbij de directeur van een dierentuin de kinderen om hulp vroeg. Zijn dierentuin was namelijk ondergelopen en hij wilde in Nederland graag een nieuwe dierentuin opbouwen. De kinderen moesten hierbij gaan nadenken over wat er allemaal komt kijken bij het ontwikkelen en plaatsen van een dierentuin. Hierdoor hadden zij zelf veel inbreng in dit project. Zij hadden veel handelingsalternatieven hierin en konden veel keuzes maken. Dat gold ook voor mij, want ik kon de kinderen hierin verschillende kanten op sturen. Uiteindelijk ging het voor mij ook om de keuzevrijheid en eigen inbreng van de kinderen. Montessori (1907) zei dat zelfstandigheid de sleutel is tot het vormen van de persoonlijkheid van het kind. Het kind maakt keuzes en is hier zelf verantwoordelijk voor. Het vrij laten bewegen van de kinderen bracht bij mij toch ook wel wat angst met zich mee. Wat nu als het niet goed zou gaan? Er zouden bijvoorbeeld conflicten kunnen ontstaan of het zou zo kunnen zijn dat kinderen niet tot leren zouden komen, omdat het nog te veel vrijheid was en ze dit niet gewend waren. Toch heb ik de keuze gemaakt om hiermee aan de slag te gaan. Daardoor was ik

uiteindelijk erg trots op het eindresultaat, omdat ik toch een drempel over was gegaan (emotionele dimensie).

Vaardigheid

Ik heb hierbij gebruik gemaakt van de vaardigheid om kinderen onderwijs aan te bieden op hun eigen niveau, binnen hun eigen onderwijsbehoeften. Deze vaardigheid is typerend voor montessorionderwijs en ik heb veel tijd gestoken in het ontwikkelen van deze vaardigheid. Ik weet van de kinderen uit mijn klas goed waar ze zitten qua niveau, waardoor ik de vaardigheid goed kan inzetten. Daarnaast heb ik mijn vaardigheid ingezet om samenhangende vakgeïntegreerde leeractiviteiten voor te bereiden, door gebruik te maken van een verhalend ontwerp. Daarnaast heb ik de leerlingen gestimuleerd om dingen in te brengen en heb ik hierop ingespeeld. Ik heb leerlingen gestimuleerd door in de rondes langs te gaan en hen activerende vragen te stellen, soms zodat ik ze wat meer op weg kon helpen, soms om ze meer de verdieping te laten opzoeken. Het bleek uiteindelijk dat dit erg goed was verlopen, omdat ik dit terugkreeg van de kinderen tijdens het evalueren van de les.

Overtuigingen

Ik geloof dat leerlingen enthousiaster en gemotiveerder aan het werk gaan wanneer ze meer autonomie ervaren over hun eigen leerproces en de activiteiten zijn aangepast op hun eigen niveau en leerstijl. Montessori geloofde dat normalisatie van de persoon op een natuurlijke manier zou ontstaan wanneer kinderen in staat waren om hun eigen keuzes te maken (Lillard, 2017). Daarnaast ben ik ervan overtuigd dat samenwerken het leren bevordert, omdat kinderen zo kennis, strategieën en oplossingen kunnen uitwisselen met elkaar en zo werken aan hun 21^e-eeuwse vaardigheden (maatschappelijke dimensie). Vrijheid is hierin dus een belangrijke waarde.

Identiteit

Ik ben iemand die veel bezig is met het welbevinden van de kinderen. Hoe gaat het met ze? Hoe vinden ze het in de klas? Wat gaat al goed en wat vinden ze nog lastig? Wat vinden ze van het leren? Hoe kunnen ze leren op een leuke manier? Hoe leren ze het beste samen? Montessori sprak over een cohesiemaatschappij: *“een natuurlijke groep, geleid door innerlijke kracht, bezielde met de geest van de gemeenschap”* (Montessori, 1937). In een cohesiemaatschappij bestaat uit kinderen die zorgzaam zijn naar elkaar toe en elkaar graag helpen. In een cohesiemaatschappij wordt samenwerken gestimuleerd door de leerkracht (Hendriksen & Pelgrom, 2013).

Betrokkenheid

Ik zie het als een ideaal als kinderen met plezier aan het leren zijn. Dat is waar ik het voor doe. Ik ben ervan overtuigd dat, wanneer kinderen een thema aangeboden krijgen binnen hun eigen belevingswereld, waar ze zelf zeggenschap over hebben, zij al meer enthousiast en gemotiveerd aan het werk gaan. Daarnaast ben ik ook van mening dat samenwerken goed is, omdat de kinderen van elkaar leren en ook plezier hebben met elkaar terwijl ze aan het leren zijn, waardoor het leren als fijn wordt ervaren. Dat is voor mij het belangrijkste doel en ideaal van het leerkracht zijn.

Kern

Mijn kernkwaliteit was hierbij het handelen vanuit mijn professionele identiteit door het samenwerken op zich te bespreken met de kinderen en de daarbij komende normen en waarden en ook de opgedane kennis rondom het thematisch onderwijs, ondernemend, ontwerpend en onderzoekend leren toe te passen. Ik vind het belangrijk om dit mee te geven aan de kinderen, zodat zij op een effectieve en constructieve manier kunnen samenwerken. Samenwerken is binnen de voorbereide omgeving van het montessorionderwijs een essentieel onderdeel. Kinderen zijn in hun leren namelijk niet afhankelijk van de leerkracht, ze leren ook van elkaar. Ze leren door eigen activiteit (Hendriksen & Pelgrom, 2013). De waarde 'vrijheid' stond tijdens de eerste situatie het meest centraal. In dit geval ging het om vrijheid binnen van tevoren gestelde kaders, waar binnen het montessorionderwijs vaak mee wordt gewerkt.

Situatie 2: Welbevinden leerling

Omgeving

Er zit een jongen in mijn klas die al veel verlies heeft meegemaakt. Een ouder is anderhalf jaar geleden uit het leven gestapt en hij is onlangs zijn oma verloren. Hij zit in groep 3, is erg lief, behulpzaam en zachtaardig. Hij is cognitief erg sterk, maar heeft weinig zelfvertrouwen. Hij is erg gesloten over alles wat hij heeft meegemaakt. Hij lijkt op school veelal blij. Dat is gedeeltelijk een masker en ook een gedeelte de afleiding die school hem biedt. De progressie die T. heeft gemaakt op sociaal-emotioneel gebiedt inspireert mij, motiveert mij, geeft mij energie en het gevoel van voldoening. Binnen de morele dimensie vind ik het belangrijk dat een kind zelf kan delen wat het wil delen, dat het daar vrij in is. Daarnaast vind ik het nog meer meetellen dat ik goed kan beoordelen of het zo oké met hem gaat, of ik niet iets voor hem kan betekenen. Het goed hierover kunnen oordelen, behoort in mijn ogen tot een startbekwame leerkracht. Ik vind wel dat je hiervoor het kind moet kennen, omdat het anders erg moeilijk is om in te schatten hoe het precies met het kind gaat. De vaardigheid om te kunnen oordelen en om ook een kort lijntje houden met zijn moeder, de technische dimensie, is ook erg belangrijk. Zo werkt het thuisfront en het schoolfront samen om hem zich zo goed mogelijk te laten ontwikkelen.

Gedrag

Ik heb een gesprekje gehad met T. om te vragen hoe het met hem gaat. Hij gaf aan dat het goed ging. Toen ik vroeg waarom het goed met hem ging, gaf hij aan dat het gewoon goed ging, dat hij niet wist waarom. Ik had het idee dat hij een wenselijk antwoord gaf of hij het er niet over wilde hebben. Ik heb het heel erg los gelaten toen, want ik wilde hem niet forceren om dingen te vertellen die hij (nog) niet met mij wil delen, maar ik wilde hem wel het gevoel geven dat hij gezien wordt. We hebben het dus over allerlei andere dingen gehad en uiteindelijk begon hij zelf te vertellen over dat hij vaak denkt aan papa, maar dat hij dan vooral denkt aan leuke dingen die ze altijd samendeden. Hij heeft hierbij lang gepraat over samen naar de dierentuin gaan met papa. Met de moeder van T. heb ik aan het begin van het schooljaar afgesproken om korte lijntjes te houden en elkaar regelmatig even te spreken over hoe het met hem gaat, zowel thuis als op school. De moeder van T. gaf aan dat T. thuis had gezegd dat hij het in de klas erg fijn vond en dat hij altijd met de juf mag komen praten als hij dat nodig heeft. Zijn moeder waardeerde dat enorm. Ik heb met haar besproken wat hij in de klas had verteld. Het verbaasde haar hoe open hij is op school en ze vond het erg fijn om te horen dat hij zich zo veilig voelt in de klas. Toch vind ik het heel heftig om te horen dat zo'n jonge jongen al zoveel mee heeft moeten maken in het leven. Dat doet ook iets met

je als leerkracht, je bent tenslotte ook maar een mens. Ik vind ook dat ik hier als leerkracht sterk in moet zijn naar de leerling en ouder toe, maar ik vind het ook nodig om af en toe te ventileren naar mijn collega's hierover, omdat het toch iets is wat je aangrijpt als mens (emotionele dimensie).

Vaardigheden

Ten eerste heb ik hierbij mijn vaardigheid aangesproken om vertrouwen te bieden aan kinderen te zorgen voor een veilig klimaat in de klas. Volgens Montessori is een veilig pedagogisch klimaat in de klas een voorwaarde om te kunnen werken (Montessori, 1937). Ook de Onderwijsinspectie benoemt dit op hun website: "Nabijheid en betrokkenheid zorgen ervoor dat leerlingen zich veilig, gezien en serieus genomen voelen. Nagenoeg alle leerlingen, docenten en schoolleiders in ons onderzoek noemen het pedagogisch klimaat of schoolklimaat als voorwaarde om tot leren te komen." (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2020). Dit heeft ervoor gezorgd dat T. zich zo fijn voelt in de klas en steeds meer open kan zijn. Dat is waar ik het voor gedaan heb, dat betekent veel voor mij. Daarnaast heb ik gewerkt aan mijn vaardigheid om als een professional een oudergesprek te voeren over een onderwerp dat minder makkelijk is. Ik kon merken dat dit fijn werd ontvangen door de antwoorden die ik van de moeder van T. kreeg.

Overtuigingen

Ik ben ervan overtuigd dat een kind pas tot leren kan komen wanneer het zich veilig voelt in zijn of haar omgeving, anders is het alleen maar aan het denken aan andere dingen en is het afgeleid. Afleiding zorgt voor een vermindering van de concentratie. Binnen het montessorionderwijs zijn langere perioden van concentratie belangrijk voor het leren (Lillard, 2017). Ik vind dus dat je hier in een schooljaar eerst voor moet zorgen. In de situatie van T. had hij hier langer voor nodig en dit komt natuurlijk ook omdat hij veel heeft meegemaakt. Ik ben er in dit geval ook van overtuigd dat hij deze periode nodig had en dat je kinderen hierin dus ook de ruimte moet geven (maatschappelijke dimensie).

Identiteit

Ik vond het belangrijk in mijn rol in deze situatie om T. vrij te laten in wat hij wilde vertellen, maar hem wel het gevoel te geven dat hij zijn verhaal bij mij kwijt kan, altijd naar mij toe kan komen als hij ergens mee zit of juist iets leuks wil delen met mij. Er waren in mijn rol verschillende handelingsalternatieven mogelijk. Ik heb uiteindelijk gekozen voor bovenstaande en dat heeft ervoor gezorgd dat hij zich langzaam openstelde.

Betrokkenheid

Ik voel mij persoonlijk erg betrokken bij leerlingen en zeker als het een zorgleerling betreft, zoals T. Daar wil ik dan vanuit mijn persoonlijkheid extra voor doen, om ervoor te zorgen dat het goed met hem gaat. Hij heeft het nodig om echt die begeleiding te krijgen van een leerkracht, maar ook om het gevoel te hebben dat hij zelf mag bepalen hoe dit dan verloopt, in hoeverre hij de diepte in gaat.

Kern

Ik kan in deze situatie heel erg denken aan wat ik vaak van mijn praktijkbegeleider mee heb gekregen en ook van de directeur tijdens mijn functioneringsgesprek, namelijk dat de kinderen zich veilig voelen bij mij in de klas en dat ik vertrouwen uitstraal. Dit is iets wat als professional erg belangrijk is. In mijn ogen stonden de volgende waarden vooral centraal: respect, veiligheid, vriendelijkheid en behulpzaamheid.

Conclusie

Mijn visie op goed onderwijs is een brede visie, waarbij het kind de vrijheid krijgt om op zijn of haar eigen manier en tempo te leren en hierin dus autonomie ervaart, waarbij er ruimte is voor spelenderwijs leren, maar ook vrijheid voor de leerkracht om bijvoorbeeld thematisch te werken en zo meerdere vakgebieden te combineren binnen één thema. Voor mij hoort bij goed onderwijs ook een bekwame leerkracht die betrokken is, het kind echt ziet en daardoor ook de verschillende (onderwijs)behoeften bij kinderen herkent en hierop weet in te spelen. Daarnaast is de pedagogische sfeer in mijn ogen ook belangrijk. Dit beslaat ook het gevoel van 'samen' voor de kinderen: samen zorgen voor een fijne klas, voor een fijn gevoel, een gevoel van veiligheid.

BESCHRIJVING OVERWEGINGEN EN ONTWIKKELING

1.2 Je maakt concreet hoe je onderwijsontwikkelingen vanuit verschillende bronnen volgt met een kritische blik en formuleert hier een eigen mening over. Je beschrijft jouw overwegingen bij verschillende handelingsalternatieven die hieruit voortkomen en legt jouw keuze hierin uit voor verbeteringen van jouw onderwijs.

Het verbeteren van je eigen onderwijs vind ik als leerkracht erg belangrijk. Hiervoor heb een situatie binnen de praktijk en mijn praktijkonderzoek gebruikt, waar meerdere handelingsalternatieven uit voortkwamen, gevolgd door een keuze hieruit.

Tijdens de montessoriopleiding leer je onder andere meer over het rondemodel, de montessorimaterialen en de visie van Maria Montessori. Het is echter zo dat op mijn praktijkschool maar de helft van de leerkrachten de montessoriopleiding heeft gevolgd. Hier val ik ook onder, gezien ik pas aan de montessoriopleiding kan beginnen als ik de PABO heb afgerond. Als ik kritisch kijk naar dit probleem, dan is het nodig dat hier zo snel mogelijk wat aan gedaan wordt. Dit betreft de probleemstelling van mijn praktijkonderzoek. Ouders hebben hun kind bewust op een montessorischool gezet en ik vind dat je dan ook mag verwachten dat er montessorionderwijs wordt gegeven. Dit is uiteraard ook terug te vinden in het schoolplan (MNVR, 2016). Binnen de stichting MSVR, waar de school waar ik werk onder valt, is het geluid van de ouders gehoord. Er is dan ook in september 2021 een studietweedaagse geweest voor het team om zo de montessorivisie op te frissen, maar ook om het team aan de hand van een menukaart te laten kiezen waar zij behoefte aan hebben om zo meer montessoribekwaam te worden. Hierbij kon iedere leerkracht meerdere keuzes aanvinken op de menukaart.

Vanuit de gesprekken met mijn praktijkbegeleider en vanuit mijn eigen observaties, is momenteel voor mij veel winst te behandelen in het uitvoeren van het rondemodel. Ik maak wel rondes in de klas, maar ik vind het lastig om het rondemodel helemaal af te maken vanwege alle andere dingen die er moeten gebeuren in de klas. Het is echter belangrijk om dit te doen, zodat de leerlingen precies weten wat ze van mij kunnen verwachten. De observatiemomenten in het rondemodel worden hierdoor verwaarloosd en te weinig ingezet. Mijn leervraag is dus: Hoe zorg ik ervoor dat ik de observatiemomenten uit het rondemodel echt gebruik? Het doel hierbij is om alle vier fasen van het rondemodel doorlopen. Ik heb bij het kiezen op de menukaart dus verschillende handelingsalternatieven gekozen: een ervaren montessorileerkracht die bij mij komt observeren, het meekijken bij collega's in de klas en uiteindelijk ook het volgen van de montessoriopleiding. Daarnaast wilde ik de theorie goed bestuderen. Het doel om mijn rondes te verbeteren, heb ik ook verwerkt in mijn POP. Deze is aan dit stuk toegevoegd.

Om mijn doel met betrekking tot de rondes te halen, is het ten eerste belangrijk dat ik goed bestudeer hoe de verschillende rondes werken, waar deze aan moeten voldoen en wat de achterliggende gedachte hiervan is. Volgens Hendriksen & Pelgrom (2013) bestaan er drie soorten rondes: de startronde, de snelle ronde en de lesjesronde. Tijdens de startronde is de leerkracht bezig met observeren en signaleren, vragen stellen aan kinderen over hun planning en afspraken maken over lesjes. De leerlingen geven hierbij zelf aan of zij een lesje nodig vinden. Wanneer de leerling dit niet aangeeft, bijvoorbeeld omdat dit nog een stap te ver is, stuurt de leerkracht dit proces. Het doel van de startronde is dat de leerkracht zeker weet dat ieder kind aan het werk kan. Hierna is er een observatiemoment, waarbij de leerkracht vanuit een vaste plek in de klas gaat observeren. Volgens Montessori (1907) ontdek je het kind door middel van observeren. Tijdens het observeren wordt er genoteerd wat er wordt gezien. Na dit observatiemoment volgt de lesjesronde, waarbij kinderen één of meerdere lesjes krijgen over een onderwerp waarbij dit nodig is. De lesjesronde duurt nooit lang. Tijdens de lesjesronde mogen kinderen niet naar de leerkracht

toe komen, maar gaan zij zelfstandig verder met hun taak. De rondes verlopen allemaal volgens een vast stramien. Dit zorgt voor rust in de klas (Hendriksen & Pelgrom, 2013).

Nadat ik verschillende bronnen heb geraadpleegd, heb ik bezoek gehad in de klas om zo feedback te krijgen op wat al goed gaat met betrekking tot de rondes, en waar nog verbeterpunten liggen. Hieruit kwam naar voren dat de grote ronde korter moet maken en echt moet leren om de lesjes uit te stellen. Daarnaast zijn er nu twee duidelijk punten in de klas waar ik de kinderen observeer. Het is voor mij belangrijk dat ik mijzelf hier de tijd voor gun en de kinderen de rust. Tijdens de kleine ronde kan ik dan de lesjes geven, waarna ik daarna opnieuw kan observeren. Ik heb vervolgens mij andere leerkrachten in de klas gekeken hoe zij de rondes maken. Ik zag hierin een grote rust bij mijn collega. De kinderen kwamen niet naar haar toe, zij ging langs de kinderen. Er was ook sprake van helicopterview. Zij kon adequaat reageren op kinderen tijdens het maken van een ronde, omdat ze alles zag. Hierdoor kon zij de rust in de klas bewaken en bewaren. Dit is iets waarvan ik veel heb geleerd en wat ik zelf ook goed toe wil passen in mijn rondes. De bovenstaande handelingsalternatieven hebben mijn ontwikkeling zeker een boost gegeven. Ik merk dat mijn rondes al enorm vooruit zijn gegaan in tempo en kwaliteit en dat het mij nu lukt om minimaal zes rondes op een dag te maken, waar ik er voorheen maar twee kon doen en hier dan veel stress van ervaarde.

Onderstaand POP is geschreven aan het eind van periode 4.3. Het is een terugblik op periode 4.3 en een vooruitblik op periode 4.4. Ik heb mijn POP toegevoegd als bewijsmateriaal voor deze indicator, omdat hieruit blijkt dat ik actief bezig ben geweest met het werken met het rondemodel.

Activiteit	Resultaat
Stap 1: Oriëntatie/analyse	<p><u>Praktijk</u> Het rondemodel stond de afgelopen periode centraal, omdat er nog veel ruimte was in het verbeteren van de grote en kleine ronde. Deze konden sneller en efficiënter worden ingezet. Ik heb me hier enorm in ontwikkeld, maar kan nog meer rust uitstralen en gebruik maken van de observatiemomenten in de ronde, die leidend zijn in het montessorionderwijs.</p> <p><u>Studie</u> Ik heb de afgelopen periode Levensbeschouwing 4, Startbekwaam 2, Geïntegreerd Onderwijskundig Ontwerp, Teams Maken Scholen en Service Learning Credits afgerond. Verder heb ik bezoek gehad van Peter de Gruyter, mijn schoolopleider. Hij was onwijs tevreden en heeft mijn LIO-stage direct voor mij afgerond, vanwege het feit dat ik de benodigde dagen al had behaald en hij vond dat ik functioneerde op startbekwaam niveau. Het doel dat ik had gesteld om alle punten voor de portfolio's in periode 4.3 te behalen, is gelukt. Ik heb nu 218 punten. Er staat nog 3 punten open van twee tentamens: Kennisbasis Wereldoriëntatie en Kennis Tweedetaalverwerving. Daarnaast nog 12 punten voor mijn scriptie en dan nog 7 punten voor Startbekwaam 3.</p> <p><u>Persoonlijk</u> Ik heb deze periode minder sociale dingen gedaan, om mij volledig te kunnen focussen op mijn studie. Ik merk dat dit mij meer ruimte heeft gegeven om mij te focussen op de studie. Dit ben ik de laatste periode van de opleiding ook nog van plan, zodat ik alles heb gegeven om dit jaar af te kunnen ronden.</p>
Stap 2: Doelstellingen formuleren	<p><u>Praktijk</u> Ik maak gebruik van de observatiemomenten in de ronde en verwerk mijn observatie direct in Er!k, ons observatiesysteem.</p>

+

Stap 3: Plannen schrijven;
hoe pak ik het aan?

S: Ik heb een bestand met het rondemodel, deze leg ik op mijn bureau. Wanneer ik aan een ronde begin, verplaats ik de pijl op het bord en neem ik plaats op de observatieplek in de klas. Deze heb ik aangegeven met een rood kruis op de grond. Ik zet de observaties meteen in het observatiesysteem met behulp van de iPad die we hiervoor van school hebben gekregen.

M: De observatieapp houdt bij hoe vaak er observaties over kinderen worden opgeslagen. Het is meetbaar, doordat ik op deze manier kan controleren of ik voldoende heb geobserveerd en deze observaties ook heb ingevoerd.

A: Het is belangrijk dat ik dit zo uitvoer als bedoeld is op een montessorischool, hier zijn observaties namelijk leidend.

R: Dit is haalbaar, want ik kan hier op mijn werkdagen mee aan de slag gaan. Ik werk vier dagen per week, dus ik heb hier genoeg gelegenheid voor.

T: Periode 4.4 en de periode na het afronden van de PABO.

Ik straal rust uit in de klas door gebruik te maken van het belletje wanneer het geluidsniveau harder is dan de bedoeling is of wanneer ik even de aandacht wil.

S: Ik maak gebruik van het belletje wanneer ik de klas klassikaal wil toespreken of het wat stiller wil maken in de klas.

M: Ik houd voor mijzelf bij hoe vaak ik het belletje gebruik en of ik daarnaast ook nog op andere manieren de klas stil probeer te krijgen.

A: Volgens Hendriksen & Pelgrom (2013) is het belangrijk dat het belletje wordt gebruikt om de klas stiller te maken. Dit komt omdat het belletje geen emotie van de leerkracht bevat en kinderen minder snel uit hun concentratie haalt.

R: Dit is haalbaar, want ik sta zelf vier dagen per week voor de klas.

T: Periode 4.4 en de periode na het afronden van de PABO.

Studie

Ik leer om de dag een half uur voor de Kennisbasistoets Wereldoriëntatie en Kennis Tweedetaalverwerving.

S: Ik ga elke week om de dag aan de slag met het leren voor de toetsen. Hiervoor heb ik flashcards en extra boeken aangeschaft met oefenvragen.

M: Ik houd het voor mijzelf bij in een schema. Na elk half uur dat ik aan de voorbereiding voor de tentamens heb gezeten, zet ik een vinkje op het schema.

A: Het gaat om het voorbereiden voor de twee genoemde tentamens. Het is erg belangrijk dat ik deze tentamens haal, omdat dit de laatste studiepunten zijn die ik nog moet behalen, naast mijn scriptie en portfolio Startbekwaam 3.

R: Dit is haalbaar, want ik heb er niet te veel tijd voor ingeroosterd. Ongeveer drie keer per week een half uur is in mijn ogen een realistisch doel.

T: Periode 4.4.

Persoonlijk

Ik leer om beter prioriteiten te stellen.

	<p>S: Ik merk dat ik de laatste tijd in de knoei kom met mijn tijd, omdat er nu aan zoveel kanten veel van me wordt gevraagd. Op sociaal gebied, omdat je nu iedereen los van elkaar moet zien, op het gebied van werk vanwege het thuisonderwijs, met mijn kinderen die ik ook veel aandacht wil geven en op het gebied van mijn studie, omdat ik in mijn laatste jaar zit. Ik wil prioriteiten stellen, zodat ik eerst de dingen doe die ik moet doen.</p> <p>M: Ik maak wekelijks een to-do lijst met dingen die ik eerst moet doen, voordat ik tijd vrijmaak voor leuke dingen, zoals sociale afspraken.</p> <p>A: Het is belangrijk dat ik mijn tijd goed in weet te delen, zodat ik straks niet achterloop.</p> <p>R: Het is een haalbaar doel, maar het is voor mij wel een struikelblok om niet in eerste instantie te gaan voor leuke dingen in plaats van voor dingen die ook moeten gebeuren.</p> <p>T: Periode 4.4</p>
<p>Stap 4: Bespreking POP en plannen bijstellen</p>	<p>De doelen die ik had gesteld voor periode 4.3:</p> <p><u>Praktijk</u> Ik maak in de klas gebruik van het rondemodel zoals bedoeld is in het montessorionderwijs.</p> <p>Ik zet materialen in die een goede aanvulling zijn op de methode en de huidige leerstof en -situatie.</p> <p><u>Studie</u> Ik ben elke week 3 keer per week een uur bezig met het voorbereiden voor de tentamens van Kennis Tweedetaalverwerving en de Kennisbasistoets Wereldoriëntatie.</p> <p><u>Persoonlijk</u> Ik leer om beter prioriteiten te stellen.</p>
<p>Stap 5: Uitvoeren + Stap 6: Resultaat</p>	<p>Ik maak in de klas gebruik van het rondemodel zoals bedoeld is in het montessorionderwijs.</p> <p>Na het opdoen van meer kennis over het rondemodel, kwam ik tot de conclusie dat het observeren hier het belangrijkste onderdeel van is. Hierdoor ben ik mij hier eerst op gaan focussen. Het observeren komt na elke ronde en is belangrijk voor je handelen in de rondes. Hier ga ik nu de komende periode extra op focussen.</p> <p>Ik zet materialen in die een goede aanvulling zijn op de methode en de huidige leerstof.</p> <p>Dankzij mijn scriptie heb ik veel over Montessori bestudeerd: over de visie, de methode en de materialen.</p> <p>Ik ben elke week 3 keer per week een uur bezig met het voorbereiden voor de tentamens van Kennis Tweedetaalverwerving en de Kennisbasistoets Wereldoriëntatie.</p> <p>Ik heb vaak voldaan aan een uur leren, maar er zaten ook dagen tussen waarop het niet lukte. Daarom neem ik onderstaand doel ook mee naar de periode en heb ik dit doel aangescherpt. Het geeft mij zelf namelijk ook een goed gevoel als het mij lukt om een doel te behalen.</p> <p>Ik leer om beter prioriteiten te stellen.</p>

	Ik heb een druk leven als alleenstaande moeder van twee jonge kinderen. Dit komt omdat ik daarnaast vier dagen werk en nog een studie volg. Het is hierom erg belangrijk dat ik prioriteiten weet te stellen. Ik vind het erg leuk om afspraken te maken met vrienden en familie, maar momenteel zijn mijn kinderen en studie even prioriteit, want ik wil de PABO heel graag afronden aan het eind van het schooljaar 2020-2021.
--	---

Naast het werken met de rondes, kwamen er ook meerdere handelingsalternatieven naar voren uit de probleemstelling van mijn praktijkonderzoek. **Uit het onderzoek bleek dat er een grote ontevredenheid is onder de ouderpopulatie en daarnaast ook de grote wens vanuit zowel de ouders als de directie om zoveel mogelijk gelijkheid te creëren in de kennis en het gebruik rondom montessori(materialen).** Bij het praktijkonderzoek heb ik gekozen voor een ontwerpgericht onderzoek, om zo een interventie uit te kiezen en de uitkomsten hiervan te onderzoeken. In hoeverre was het mogelijk om op een korte termijn meer één lijn te creëren met betrekking tot het aanbieden van montessorimaterialen? Hierbij heb ik nagedacht over verschillende handelingsalternatieven hierin, zoals: het ophalen van de theorie met de bouwcollega's, het los bespreken van de materialen met elkaar en het samen voorbereiden van een lessencyclus waarbij materialen werden gebruikt, maar er nog steeds de houvast was van de methodes. Uiteindelijk heb ik voor het laatste gekozen en een lessencyclus ontworpen op basis van de methode die al werd gebruikt in de klas. Hierbij heb ik een programma van eisen (van den Berg & Kouwenhoven, 2008) samengesteld aan de hand van mijn literatuur- en praktijkonderzoek:

Handelen leerkracht

- De leerkracht bereidt een voorbereide omgeving voor, bijvoorbeeld een aandachtstafel.
- De leerkracht zorgt voor een pakkende opening en grijpt hiermee meteen de aandacht.
- De leerkracht vergroot de betrokkenheid bij de leerlingen door het slaan van een brug tussen hetgeen dat wordt verteld en wat de leerlingen al bezitten qua kennis over dit onderwerp (Hendriksen & Pelgrom, 2013).
- De leerkracht maakt gebruik van de natuurlijke drang tot zelfontplooiing, de wil om zelf iets te leren (gevoelige periode).
- De leerkracht leert het kind om "het zelf te doen".
- De leerkracht observeert en maakt rondes (Hendriksen & Pelgrom, 2013).
- De leerkracht stimuleert het kind op een positieve manier;
- De leerkracht kijkt waar het kind staat met betrekking tot de leerstof en waar de onderwijsbehoeften van het kind liggen;
- De leerkracht begeleidt het individu en let ondertussen op de groep;
- Er is sprake van vrijheid in gebondenheid. Het kind mag dus zelf keuzes maken, maar binnen de kaders die de leerkracht van tevoren heeft gesteld (interviews en observatie).

Les/materiaal

- Wereld in Getallen is de methode die wordt gebruikt voor de basis van de lessen.
- De les is kort: de instructie is beperkt en bestaat uit weinig woorden.
- Het lesje wordt gegeven aan 2 tot 4 kinderen die het lesje vervolgens aan een ander groepje kunnen geven.
- Er worden materialen aangereikt, zodat de te leren stof visueel wordt gemaakt en meerdere zintuigen worden gebruikt, zodat de leerstof beter beklijft (interviews en observatie).

Achteraf kan ik hieruit concluderen dat het voor collega's met een montessoridiploma erg tijdrovend is, zij zijn namelijk de onervaren collega's als het ware aan het opleiden. Om deze reden was mijn interventie voor hen erg belastend. De leerkrachten die de montessori-opleiding nog niet hadden gevolgd, hadden veel aan het gezamenlijk voorbereiden van de lessencyclus en konden de gebruikte materialen nu beter inzetten. Daarnaast wisten zij nu ook waarbij deze ingezet konden worden en hoe dit kon worden gecombineerd met de methode, aangezien methodes op MNVR nog steeds worden gebruikt in de middenbouw. Aan dit handelingsalternatief zaten dus zowel voor- als nadelen.

Zelf viel ik ook onder de groep leerkrachten die de montessori-opleiding nog niet had gevolgd. Ik merkte dat ik veel kennis mis over de materialen. Ik ben hier de afgelopen jaren al in gegroeid, door het regelmatig werken met de materialen, maar door zo in een groep één soort materiaal centraal te stellen, heb ik veel geleerd. Dit heeft mij ook doen realiseren dat er nog veel te leren valt. Nieuwe leerpunten voor mijzelf zijn: meer werken met de materialen uit de reken- en kosmische kast en meer lesjes bijwonen van ervaren collega's die deze lesjes aan hun leerlingen geven. Hier heb ik de gelegenheid voor tijdens de vaklessen van handvaardigheid en muziek. Hier wil ik graag gebruik van maken.

OUDERKINDGESPREKKEN

1.3 Je legt duidelijk uit wat concreet zichtbaar is van jouw overwegingen en keuzes in jouw handelen in de klas en hoe je in gesprek gaat hierover met leerlingen, ouders, collega's en/of professionals in het werkveld.

Wij hebben op school ouderkindgesprekken, waarbij het kindgesprek en het oudergesprek worden gecombineerd. Dit gesprek wordt gehouden aan de hand van onderstaande placemat. Bij het jonge kind wordt het ouderkindgesprek eerst voorbereid met de leerkracht en het kind, omdat het gesprek door jongere kinderen als spannend wordt ervaren. Op deze manier weten de kinderen precies wat zij kunnen verwachten als zij in een gesprek met papa, mama en de juf zitten. Bij het oudere kind wordt het gesprek niet van tevoren voorbereid, maar ter plekke met ouders, kind en leerkracht besproken. Als leerkracht kun je zelf kiezen wat voor jou belangrijke punten zijn om te bespreken met een leerling, als maar binnen de 4 vakken past: welbevinden, zelfredzaamheid, werkhouding en leerdoelen. Aan de hand van onderstaande placemats komt naar voren welke punten voor mij belangrijk zijn om te bespreken, namelijk:

- Hoe voel jij je in de klas?
- Hoe vind je het in de klas?
- Wat vind je het leukst?
- Wat vind je nog wel eens lastig?
- Hoe gaat het maken van een werkje?
- Wat heb jij nodig om goed te kunnen werken?
- Wat kun je zelf vinden in de klas?
- Wat doe jij als je hulp nodig hebt?
- Wat gaan we doen om extra ondersteuning/uitdaging te bieden?
  - Ik kies er hierbij voor om dit apart aan ouders voor te leggen. In mijn ogen kan niet alles worden besproken met het kind erbij. Indien ouders akkoord gaan hiermee, bespreek ik het ook met het kind.
- Het kind zelf de ruimte geven om dingen te vertellen wat ze momenteel bezighoudt. Waar word je blij van? Waar denk je vaak aan? Wat zijn je plannen? Wat wil je leren? Wat wil je gaan doen?

De rol die ik heb in zo'n gesprek is leidend. Ik ben degene die de vragen stelt en de leerling geeft antwoord. Wat ik hiervan leer is om open vragen te stellen en veel vanuit de leerling te laten komen. Ik merk dat ik hier bij elke ronde ouderkindgesprekken meer in groei.

Met de placemats van de ouderkindgesprekken laat ik zien dat mijn visie terugkomt in de manier van bespreken en in de onderwerpen die worden besproken. Zo vraag ik bijvoorbeeld aan het kind wat het wil leren, waardoor er sprake is van vrijheid. Daarnaast vraag ik aan de leerling hoe het in de klas gaat, of hij of zij ergens tegenaan loopt, wat beter zou kunnen gaan, of hij of zij alles kan vinden in de klas. Op die manier laat je als leerkracht ook betrokkenheid zien, ook één van de waarden die voor mij erg van belang is. Daarnaast krijgen ook ouders tijdens het gesprek de vrijheid en mogelijkheid om allerlei vragen te stellen, de placemat geeft hier de ruimte voor, maar daarnaast geef je als leerkracht ook deze ruimte aan de ouders. Met collega's onderling wordt regelmatig besproken hoe wij de ouderkindgesprekken in gaan, wat we bespreken, waar we het accent op leggen etc. Hier leer je veel van en dit neem je steeds ook mee naar de volgende ronde ouderkindgesprekken.

goed
wel bevinden
leuk
voelt zich fijn
f en l en m

spellend even nodig om de kluis op te hebben
in nieuwe woorden vraagt om hulp bij de juf 2 je mag nog even wat meer
zelfredzaamheid
kan al de dingen vinden in de klas

Geopne punten
hulp aan groep 4 vragen

werkhouding
zelf je werkje & tekenen
rekenen leukst
lukt goed om overdag te werken

leerdoelen
1. Ik ga tot 20 leren tellen in het Nederlands.
2. Ik ga de woordes goed hakken zodat ik hoor waar de klank is.

afspraken
als je ergens hulp bij nodig hebt, vraag je het aan iemand van groep 4.

goed
wel bevinden
leuk
mb is leuk
omdat je hier ook andere dingen doet en niet steeds hetzelfde.

heel goed koemend. super tempo
gaat het eerst 3 of 5 keer proberen
zelfredzaamheid
vraagt goed om duidelijkheid als ze iets nodig heeft.

Geopne punten
dan de juf
wat kun je dan nog meer doen?
aan groep 4 vragen

werkhouding
mooi schrijven en tekenen
let goed op bij instructie
gaat op tekenles

leerdoelen
knap, zelf bedacht groep 4/ de juf.
1. Ik ga meer lesjes vragen over de materialen.
2. Ik ga ontdekken wat ik leuk/ moeilijk vind.

afspraken

Bovenstaande ouderkindgesprekken gingen over de onderwerpen die hierboven zijn besproken. Daarnaast zijn de onderwerpen aan de hand van herkenbare tekeningen aangegeven op de placemat. De placemat is ontworpen door de intern begeleider.

LEERUITKOMST 2: INDICATOR 2.1

2.1 Je beschrijft in een samenhangend verhaal welke groei je hebt doorgemaakt in je ontwikkeling binnen alle beroepstaken uit het opleidingsprofiel ofwel in de volle breedte van het beroep van leraar basisonderwijs. Dit onderbouw je met literatuur, ontvangen (peer)feedback en op basis van jouw visie.

Ik heb ervoor gekozen om steeds per beroepstaak een samenhangend verhaal te schrijven om zo duidelijkheid te creëren en de verschillende beroepstaken en mijn ontwikkeling hierin overzichtelijk te houden.

Beroepstaak 1: (Vak)didactisch handelen

Ik houd in het opstellen van leerdoelen rekening met het individuele kind en de verschillen tussen leerlingen en hun onderwijsbehoeften en registreer wat mij opvalt.

Kinderen iets leren is iets waar je niet zomaar aan kunt beginnen. Het is belangrijk om eerst de beginsituatie van het kind te bepalen. Vervolgens is het van belang om te bepalen wat het doel van de les, van de onderwijsactiviteit is en vanuit welke visie op onderwijs dit doel wordt gekozen (Alkema, Kuipers, Lindhout, & Tjerkstra, 2015).

Mijn eigen visie op goed onderwijs is gedurende de Pabo ontwikkeld, verbreed en meer gespecificeerd. Na twee jaar heb ik ervoor gekozen om mij te specialiseren in het jonge kind, waarop ook mijn visie is afgestemd. Na een aantal jaren ervaring te hebben opgedaan binnen het regulier onderwijs, ben ik terecht gekomen op een montessorischool. Wanneer er wordt gesproken over traditioneel vernieuwingsonderwijs, wordt er gesproken over de vernieuwde onderwijsvormen die zijn ontstaan aan het begin van de 20e eeuw. Deze concepten gingen uit van het individuele kind en namen hierbij afstand van het klassikale onderwijs, zoals wij dat nu in het regulier onderwijs kennen (Onderwijsgeschiedenis, z.d.). Montessori is één van de onderwijstypen die valt onder traditioneel vernieuwingsonderwijs. In mijn eigen visie komt montessori sterk naar voren, omdat ik van mening ben dat gepersonaliseerd onderwijs goed onderwijs is. Gepersonaliseerd onderwijs betekent voor mij: jezelf ontwikkelen op je eigen tempo en niveau, met je eigen leervoorkeuren en leerdoelen en op je eigen manier. Met andere woorden: het kind ervaart autonomie en heeft zeggenschap over zijn eigen leerdoelen, -proces, en -activiteiten. Met die gedachte heb ik gekozen voor het montessorionderwijs, met die gedachte sta ik vier dagen per week voor de klas. Het is voor ieder mens, dus ook voor ieder opgroeiend kind, van belang om zelf ervaringen op te doen, zelf oplossingen te bedenken en zelf fouten te maken. Wanneer opvoeders hun kinderen alles aanbieden op een presenteerblaadje, ontnemen zij het kind de kans om zelf de wereld te ontdekken (Hendriksen, 2012).

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stuurt aan op goed onderwijs en koppelt dit aan zelfstandigheid en verantwoordelijkheid (Ministerie van OCW, z.d.). Dit is iets wat overeenkomt met mijn visie en de visie van mijn praktijkschool. Op de schoolwebsite staat het volgende:

*"De kern van het montessorionderwijs wordt meestal samengevat in de uitspraak:
"Help mij het zelf te doen".*

Uitgangspunt is dat een kind een natuurlijke, noodzakelijke drang tot zelfontplooiing heeft.” (MNVR, 2016).

Zelfontplooiing is het ontwikkelen van de eigen persoon op meerdere gebieden, waaronder ook het ontwikkelen van autonomie valt (dotsolutions, z.d.). Er zijn meerdere didactische modellen die kunnen worden ingezet om de autonomie bij kinderen te vergroten, zoals die ik heb omschreven bij indicator 1.1: thematisch werken en ondernemend, ontwerpend en onderzoekend leren.

Het zien van de leerling is voor mijn ontwikkeling als leerkracht erg belangrijk, omdat de lijn van het kind zoveel mogelijk wordt gevolgd binnen de montessoristijl (Hendriksen & Pelgrom, 2013). Dit betekent dat de leerdoelen worden aangepast aan de onderwijsbehoeften van het kind. In de praktijk worden de leerdoelen van het kind besproken tijdens het ouderkindgesprek, waarbij kind, ouder en leerkracht aanwezig zijn. Dit houdt in dat elke leerling andere leerdoelen heeft.

Ik heb mij hierin al ontwikkeld door de observatiemomenten tijdens de ronde te gebruiken, mijn observaties te noteren en hier leerdoelen uit te halen voor de kinderen. Ik kan mij hierin nog verder ontwikkelen door de observatiemomenten nog vaker in te zetten. Dit is ook verwerkt in mijn POP, waarop benoemd is dat ik de rondes zo wil uitvoeren als in het rondemodel is uitgeschreven. Hierbij zitten er twee observatiemomenten in één ronde. Hier maak ik momenteel nog niet altijd gebruik van, omdat ik dan toch even snel een lesje ga geven bijvoorbeeld. Daarom is het uitvoeren van de rondes ook één van mijn belangrijkste ontwikkelpunten geworden.

Ik ontwerp vakgeïntegreerde leeractiviteiten, waardoor de belevingswereld en het inzicht van de leerlingen wordt uitgebreid, het kritisch denken wordt bevorderd, evenals de creatieve ontwikkeling.

De afgelopen jaren heb ik steeds meer kennis en ervaring opgedaan rondom vakgeïntegreerd werken, mede dankzij het neerzetten van het project rondom GOO, het verhalend ontwerp, en het geven van kosmisch onderwijs in de klas. Dit doen wij door middel van de lesmethode van DaVinci, waarbij onderwijs wordt aangeboden in thema's, waarbij aardrijkskunde, geschiedenis, biologisch, maatschappijleer, techniek, natuur- en scheikunde, verzorging, filosofie en levensbeschouwing aan bod komen (DaVinci Academie, 2018). Door middel van vakgeïntegreerd werken is er ruimte voor de kinderen om hun creativiteit te ontwikkelen. Volgens Hendriksen en Pelgrom (2013) bestaat creativiteit uit het vermogen problemen op te lossen en buiten bestaande kaders te denken. Ik word zelf erg enthousiast van deze manier van werken en ben in de toekomst van plan dit nog vaker in te zetten.

Ik stimuleer kinderen om samen te werken en biedt de kinderen de mogelijkheid om kennis, strategieën en oplossingen uit te wisselen.

Samenwerken is één van de 21e-eeuwse vaardigheden, zoals ook te lezen is in het UI-model. Het ontwikkelen van deze vaardigheid is erg belangrijk om kinderen voor te bereiden op de maatschappij van morgen (Leraar24, 2021).

Het is belangrijk dat ik als leerkracht de voordelen van het samenwerken zie en dit ook in verschillende vormen weet in te zetten, omdat elkaar helpen een essentieel onderdeel is in de montessoristijl. Je moet

goed kunnen samenwerken om goed samen te kunnen leven. Kinderen leren niet alleen van de leerkracht, maar ook van zichzelf en door interactie (Hendriksen & Pelgrom, 2013).

De kinderen werken de hele dag samen en mogen hierbij zelf kiezen wat voor werkje ze met elkaar willen doen.

De kinderen krijgen van mij dagelijks de kans om samen te werken in verschillende vormen. Ik vind het soms lastig om de kinderen hierin helemaal los te laten, want de kinderen van groep 3 vinden het soms nog moeilijk om hier goed gebruik van te maken. Zo heb ik een aantal kinderen in de klas die op dat moment niet met de vrijheid om kunnen gaan en dan gaan dwalen. Uiteindelijk gaan ze dan met andere kinderen kletsen en leiden ze die af van hun werk. Ik wil graag leren om de kinderen hier meer in te sturen, dus om het samenwerken op zich vaak te bespreken in de klas.

Mijn ontwikkeling binnen de beroepstaak blijkt ook uit onderstaand citaat van mijn praktijkbegeleider:

is in staat om zelfstandig interessante lessen te ontwikkelen voor de kinderen in haar groep. Ze neemt ook actief deel aan de processen binnen de bouw. kan ook feedback integreren in haar lesplanning. heeft aangegeven in de toekomst de Montessoriopleiding te willen volgen, waardoor ze het materiaal verder kan integreren.

(Directeur A, februari 2021)

Beroepstaak 2: Pedagogisch handelen

Ik heb contact met leerlingen op enthousiaste en betrokken wijze en bevorder de communicatie tussen leerlingen onderling.

Communicatie met leerlingen op een respectvolle manier is belangrijk binnen de montessoristijl. Het kind heeft hierbij de tijd en ruimte nodig om de boodschap te ontvangen en hierop te reageren (Hendriksen & Pelgrom, 2013). Daarnaast wordt communicatie tussen leerlingen onderling gestimuleerd door hen de ruimte te geven om samen te werken. De hersenen van de mens zijn gericht op sociale interactie. Positieve interactie tussen mensen zorgt voor een constante stroom van neurotransmitters die het leren bevorderen. Je gaat lesstof dus beter beheersen als je dit met anderen uitwisselt (Hendriksen & Pelgrom, 2013).

In de praktijk overleggen de kinderen met elkaar, vragen ze elkaar om hulp, helpen ze de ander, doen ze dingen samen, verdelen ze taken en praten ze over de werkjes of over alledaagse dingen. Hier krijgen ze allemaal de ruimte voor op school.

Ik ben veel bezig met de communicatie onderling. Hier betrek ik ook de normen en waarden bij en ik heb het veel met de kinderen over hoe zij zelf behandeld willen worden en hoe jij dan de ander zou moeten behandelen. Momenteel laat ik de kinderen vooral veel communiceren door hen samen te laten werken. Ik zou graag nog meer willen groeien hierin door leerlingen nog vaker opdrachten te geven waarbij de communicatie centraal staat.

Ik corrigeer ongewenst gedrag en stimuleer gewenst gedrag.

Bij gedrag is zelfregulatie erg belangrijk. Volgens Hendriksen en Pelgrom (2013) ontwikkelen kinderen hun eigen interesses en impulsen door keuzes te maken. Hierin ervaren ze natuurlijke en sociale grenzen in hun omgeving. Binnen de montessoristijl krijgen de kinderen een compliment, maar dan zonder dat de subjectiviteit van de opvoeder hieraan hangt. Dit gebeurt door letterlijk te benoemen wat er is gebeurd. Ik vind het soms nog lastig om de kinderen geen complimenten te geven, terwijl ik dit van nature wel wil doen, en er zijn kinderen in de klas die met een handelingsplan toch worden beloofd door middel van stickers, terwijl dit eigenlijk niet binnen de montessoristijl past, omdat deze zijn gericht op de subjectieve inhoud. Ik heb hiervoor toch toestemming gekregen van de intern begeleiders, omdat deze kinderen niet

beschikken over de intrinsieke motivatie en dit dus wel nodig hebben. Hierin zou ik dus nog kunnen groeien door bijvoorbeeld meer te leren over andere mogelijkheden in zulke situaties.

Ik stimuleer eigen inbreng van leerlingen bij alle leerlingen, weet dit te benutten en hierop in te spelen.

Dit gebeurt op school doordat de kinderen de ruimte krijgen om zelf te bepalen wat ze willen doen. De omgeving is zo ingericht dat de kinderen zelf materialen en werkjes kunnen uitkiezen. Wanneer kinderen dit nog lastig vinden, worden ze hierin gestuurd en begeleid.

Ik verwijs vaak naar een verhaaltje over pro-activiteit. Dit hoort bij gewoonte 1 van de boom van de zeven gewoonten (Covey, 2017). Hierdoor worden de kinderen herinnerd aan dat zij zelf met ideeën komen over wat ze kunnen gaan doen en hiervoor een plan maken. Het gebruik van de boom van de zeven gewoonten is compleet geïntegreerd in mijn dagelijkse lesgeven, met andere woorden: ik verwijs hier dagelijks naar.

Ik begeleid leerlingen bij hun zelfsturende leervermogen en tijdens de bevordering van hun zelfstandigheid.

Dit doe ik door de leerlingen te sturen richting hun leerdoelen. Hierbij vraag ik hen wat zij al goed vinden gaan, wat ze lastig vinden en wat ze nog graag zouden willen leren. Binnen de montessoristijl is de zin 'leer mij het zelf te doen' erg belangrijk. De kinderen kunnen met de aanwezige materialen en door de namenlesjes van de leerkracht zelfstandig aan het werk. De materialen bezitten de controle van de fout, waardoor ze directe feedback ontvangen en de leerkracht hierbij niet nodig is (Hendriksen & Pelgrom, 2013).

Ik ben dagelijks bezig op dit gebied, omdat dit heel belangrijk is binnen de montessoristijl. Ik kan dus zeggen dat ik hierin al erg ontwikkeld ben. Ik denk dat ik naarmate de jaren verstrijken steeds meer zal leren op dit gebied. Na de PABO begin ik direct met de Montessori-opleiding, waarbij ik op dit gebied ook veel zal leren.

Mijn ontwikkeling binnen de beroepstaak blijkt ook uit onderstaande citaten van mijn praktijkbegeleider.

creëert een veilige omgeving voor de kinderen in haar groep. Je merkt in de groep dat de kinderen zich durven uiten.

zorgt voor een sterk pedagogisch klimaat en heeft daarnaast in korte tijd de structuur van het Montessorionderwijs eigen gemaakt. Daarnaast is ze een positieve collega die zorgt voor een goede sfeer in de bouw.

(Directeur A, februari 2021).

Beroepstaak 3: Samenwerken met collega's, ouders en externen

Ik werk zelfstandig samen en toon hierin eigen initiatief.

Ik kom regelmatig met nieuwe ideeën en bespreek dit samen met collega's om te kijken wat zij ervan vinden en om te zien hoe we dit passend kunnen maken voor de hele middenbouw, dus voor alle vier de combinatieklassen 3/4. Het is vaak zo dat je met meerdere mensen tot nog leukere ideeën en betere uitwerkingen komt. Door die positieve ervaring in het samenwerken met mijn collega's, merk ik dat ik dit tegenwoordig automatisch doe.

Ik participeer als zelfstandig teamlid bij het uitvoeren van teamtaken.

Een voorbeeld hiervan is het uitvoeren van mijn taken met betrekking tot de Sintviering. Ik zat dit jaar in de Sintcommissie en moest dus alles met betrekking tot Sinterklaas regelen voor de hele school. Ik deed dit samen met twee collega's. Hierin heb ik zelfstandig mijn taken uitgevoerd, maar overleg ik ook

regelmatig met mijn collega's. Een ander voorbeeld waarin ik participeer als zelfstandig teamlid is bijvoorbeeld tijdens het bijwonen van teamvergaderingen, waarbij ik input lever.

Ik weet verschillen in opvatting, visie, waarden en normen bespreekbaar te maken en te gebruiken om groepen te binden.

Er is in mijn bouw best wel wat wrijving geweest tussen twee collega's met betrekking tot hun eigen visie, normen, waarden en ideeën. Zij wilden allebei graag hun eigen ding doen en daardoor was het teamgevoel even weg. Dat is uiteindelijk hoog opgelopen en ik merk dat ik veel doe om de boel te sussen, om een middenweg te vinden hierin en dus naar alle partijen te luisteren om zo eventuele weerstand weg te nemen, maar ook het gevoel te geven dat iedereen gehoord wordt en dat we eigenlijk iets willen neerzetten waar iedereen zich fijn en goed bij voelt. Dit is niet altijd zo geweest. In het vierde jaar heb ik een situatie met mijn praktijkbegeleider besproken, waarbij ik het moeilijk vond om mijzelf te uiten, omdat ik mijn collega niet af wilde vallen. Ik heb dit gesprek alsnog gevoerd, maar ik heb dit op een opbouwende manier gedaan en de vraag bij haar neergelegd: hoe denk jij dat het komt? Op deze manier kon ik ervoor zorgen dat ik haar geen vervelend gevoel zou bezorgen. Ik merk dat hierin ben gegroeid doordat ik nu minder moeite heb met soortgelijke situaties.

Ik werk zelfstandig samen met collega's aan ontwikkelingen in de school en lever hierin consequent een bijdrage.

Dit doe ik door het werken in verschillende werkgroepen: Montessoriwerkgroep en de registratiewerkgroep, maar daarnaast ook door het samenwerken met mijn collega's in de bouw. Zo werken we bijvoorbeeld aan de verschillende kosmische projecten, om deze nog meer te ontwikkelen en thema's neer te zetten met mooie, betekenisvolle activiteiten. In de Montessoriwerkgroep wordt gewerkt aan een leerlijn door de hele school voor rekenen, spelling etc. Dat vind ik ook erg interessant om iets aan toe te voegen. Ik leer hier zelf ook veel van, zeker omdat ik de montessoriopleiding nog niet heb gevolgd.

Ik neem zelfstandig deel aan ouderavonden en -gesprekken.

Het zelfstandig deelnemen aan oudergesprekken doe ik nu voor het derde jaar. Het was in het begin spannend, zeker toen ik het alleen ging doen, maar ik merk dat je na zoveel oudergesprekken steeds zelfverzekender zo'n gesprek in gaat en ook goed weet wat je kunt verwachten van ouders, bijvoorbeeld welke vragen ze hebben, waar ze tevreden over zijn of waar ze juist zorgen over hebben.

Ik participeer zelfstandig in interne en externe overlegvormen en onderhoudt contacten.

Ik vind het belangrijk om betrokken te zijn bij alle verschillende partijen wanneer het bijvoorbeeld aankomend op een zorgleerling. Wanneer er sprake is van bijvoorbeeld een MDO, zorg ik ervoor dat ik goed voorbereid ben, zodat ik alle vragen vanuit ouders of externen kan beantwoorden. Tijdens het allereerste MDO dat ik bijwoonde, vond ik dat best lastig. Dat was in het derde jaar van mijn studie. Hier heb ik toen een gesprek over gevoerd met de intern begeleider. Zij heeft mij toen door een MDO heen gepraat, zodat ik wist wat ik daarbij kon verwachten.

Mijn ontwikkeling binnen de beroepstaak blijkt ook uit onderstaand citaat van mijn praktijkbegeleider.

kan zelfstandig gesprekken met ouders, collega's en externen voeren. Ze is benaderbaar en kan als professional reageren. is zich aan het verdiepen in de zorgstructuur en geeft aan te leren van de wijze waarop haar intern begeleider gesprekken voert. Op die manier kan ze ook deze gesprekken steeds beter zelfstandig voeren.

(Directeur A, februari 2021).

Beroepstaak 4: De reflectieve professional

Ik handel als een professional in de omgang met leerlingen, collega's en andere betrokkenen.

Als beginnend leerkracht vond ik dit best wel een onduidelijk gevoel. Wanneer zou ik mij nou echt een professional voelen? Ik had zeker in het eerste jaar af en toe het idee dat ik allesbehalve professioneel overkwam. Toch kreeg ik dan hele andere feedback van mijn collega's en praktijkbegeleider. Achteraf kan ik daar goed op reflecteren: ik voelde mij gewoon heel erg onervaren. Dat is na deze jaren ontzettend veranderd, ondanks dat ik mij bewust ben van dat ik aan het begin van mijn loopbaan sta. Door middel van het opdoen van ervaringen met alles wat bij het beroep van leerkracht komt kijken, kan ik nu zeggen dat ik handel als een professional en mij gedraag conform de verantwoordelijkheden die bij de rol van leerkracht horen.

Ik evalueer regelmatig mijn eigen ervaringen, handelingen en beleving.

Ik vind dit één van de mooiste aspecten van het leerkracht zijn: die continue verbetering en ontwikkeling van jezelf. Ik ben van nature iemand die niet stil kan staan. Met andere woorden: ik wil mij steeds kunnen blijven ontwikkelen. Daarom is het belangrijk om kritisch op jezelf te zijn. Wanneer je van mening bent dat alles altijd goed gaat, dan is het veel moeilijker om stappen te zetten in je eigen ontwikkeling. Ik evalueer dan dus ook regelmatig op hoe ik dingen aanvlieg, bespreek, welke keuzes ik maak en wat voor gevolgen deze keuzes hebben.

Ik vraag en geef feedback op actieve wijze aan betrokkenen.

Ik vraag vooral feedback aan mijn naaste collega's, mijn bouwcollega's die dagelijks met mij samenwerken en aan de intern begeleider. Ik vind het fijn om vanuit hen bevestiging te krijgen, maar zorg er wel voor dat ik vaak zelf al heb nagedacht over het onderwerp waar ik graag wat feedback over zou willen ontvangen. Dat ik open sta voor feedback blijkt ook uit onderstaande citaten van mijn praktijkbegeleider en daaronder die van mijn instituutsopleider.

is in staat om te reflecteren op haar handelen en staat open voor feedback van collega's. Hierdoor blijft ze groeien en zich ontwikkelen binnen de school.

Ik zie al als volledige collega. We zijn blij met haar !

(Directeur A, februari 2021).

Omgaan met feedback/ is er duidelijk zichtbare ontwikkeling?

Dat ging altijd prima is ontvankelijk voor FB van collegae...

(Collega B, april 2021).

Anderzijds geef ik ook regelmatig feedback aan mijn bouwcollega's of aan collega's waarmee ik samen in een werkgroep zit. Dit doe ik dan opbouwend en ik vind het belangrijk om, als ik eens negatieve feedback heb, dit te verpakken in positieve zaken. Dit wordt ook wel het 'Sandwich feedback model' genoemd, waarbij het gaat om het volgende: eerst wordt besproken wat goed gaat, daarna wat beter kan en dan wordt afgesloten met een algemene positieve samenvatting (Mind Academy, z.d.). Ik vind dit erg belangrijk om op een opbouwende manier kritiek te geven.

LEERUITKOMST 2: INDICATOR 2.2

2.2 Je maakt een heldere transfer van jouw handelen in de ene situatie naar een andere situatie die je meemaakt of verwacht mee te maken als startbekwame leerkracht en weet daarbij te benoemen wat jouw ontwikkelpunten zijn voor het verbeteren van jouw handelen in de school.

Het is goed om een kind een compliment te geven als positieve bekrachtiging.

Tijdens mijn verschillende stages en werk als invalleerkracht heb ik al voor veel klassen gestaan, van het jonge kind tot het oude kind. Wanneer een kind gewenst gedrag vertoonde, beloonde ik dit met een compliment, een duim omhoog, een glimlach of een sticker. Dit werd mij ook zo geleerd vanuit de PABO: positieve bekrachtiging was erg belangrijk. Ik was in deze periode zelf best onzeker over mijn lesgeven, had nog maar weinig handvatten en probeerde allerlei dingen uit. Zo kwam ik erachter dat positieve bekrachtiging, het geven van complimenten over bijvoorbeeld de houding of taak, ervoor zorgde dat kinderen wenselijk gingen handelen. Hieronder is te lezen hoe de ervaringen in mijn onderwijspraktijk mijn visie, emoties, morele implicaties, handelen en (maatschappelijke) opvattingen heeft veranderd.

Nu ben ik ruim twee jaar geleden op een Montessorischool terecht gekomen en kwam ik steeds meer in aanraking met de montessorivisie. Ik gaf mijn kinderen uit de klas stickers en kreeg toen van een andere leerkracht als feedback dat stickers niet binnen de montessoristijl passen. Toen ben ik gaan zoeken naar wat hier nou de gedachte achter was. Wat is dan de gedachte achter de visie die we op mijn school aanhangen? Hiervoor was mijn kennis over montessori nog erg beperkt, dus heb ik mij hier eerst in verdiept (**technische dimensie**).

Goed gedrag wordt vaak gestimuleerd met een beloning en slecht gedrag met straf. In de montessoristijl worden beide middelen vermeden. Ik vond dit best een gek idee, omdat veel mensen het toch als positief ervan om een compliment te ontvangen van iemand of om een compliment te kunnen geven als je bijvoorbeeld trots op iemand bent. Toch past het dus niet bij montessori. De gedachte hierachter is als volgt: wanneer we een compliment geven aan iemand, geven wij op dit moment ook bij het kind aan wat we mooi, goed of fijn vinden. Het is echter een subjectieve benadering, want iedereen kan hier wat anders van vinden. Een andere leerkracht kan het gedrag bijvoorbeeld als slecht of niet goed bestempelen en het kind hier juist voor straffen. Montessori vindt dat complimenten alleen maar iets zeggen over de situatie op dat moment, want het kind heeft in dat geval gedaan wat de leerkracht graag wilde zien. Dit kan andersom ook zo bekeken worden. De ene leerkracht kan een compliment maken in de klas over het geluidsniveau, omdat de kinderen zachtjes overleggen, maar een andere leerkracht kan daar boos om worden omdat hij of zij vindt dat er te veel geroezemoes is in de klas. Het geven van een compliment kan wél effectief zijn als de regels van het feedback geven door de leerkracht worden toegepast. Dat betekent dat de leerkracht dan omschrijft wat er gebeurt, zonder dat hierbij een mening aan wordt toegevoegd. Het kind kan dan zelf bepalen of het goed is of niet. Hierdoor is het kind weer minder afhankelijk van (de mening van) de leerkracht en doet het meer voor de innerlijke motivatie. Dit is volgens Hendriksen en Pelgrom (2013) veel belangrijker dan het leven en werken voor het oordeel van de ander. Daarnaast is het ook belangrijk dat een leerkracht een kind niet stoort tijdens het werken met het geven van een compliment. Dit haalt kinderen vaak onnodig uit hun concentratie. Montessori zegt hierover: *“Heeft hij eenmaal zekerheid gekregen, dan komt het kind geen instemming meer vragen voor elke stap. Wat hem belang inboezemt is het werk af te maken, niet om het bewonderd te zien”* (Montessori, 1949) (**politiek-maatschappelijke dimensie**).

Momenteel zit er een leerling in mijn klas die zich moeilijk kan concentreren. Het krijgen van een volle stickerkaart motiveert hem enorm om steeds weer opnieuw aan het werk te gaan, waardoor ik van de intern begeleider groen licht heb gekregen om toch die stickerkaart te gebruiken, omdat het er toch voor zorgt dat hij veel meer werk maakt. Het is voor hem belangrijk om thuis aan zijn ouders een volle stickerkaart te kunnen laten zien. Zijn ouders waren het hier ook mee eens, waardoor wij dit momenteel aanhouden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat we op Montessorischool Nieuw Vreugd en Rust niet voor honderd procent de montessorivisie aanhangen, omdat we in het geval van een kind met een handelingsplan dus een uitzondering hebben gemaakt. Ik merk aan mijn eigen gevoel dat ik hierachter sta, dat ik het vooral belangrijk vind dat de leerling aan werken toe komt en dat wij nu eindelijk een manier hebben gevonden om hem aan het werk te krijgen (**emotionele dimensie**). Hierdoor voelt hij zich veel fijner op school. Door de succeservaringen neemt ook zijn zelfvertrouwen zichtbaar toe, wat heel wenselijk is voor de leerling (**morele dimensie**). Ik merk dat ik het zelf als persoon vooral belangrijk vind om het kind zich fijn te laten voelen en in mijn ogen doe je dat door een positieve omgeving te creëren waarin het kind zichzelf kan zijn. Ik heb het idee dat positieve complimenten hier een deel van zijn. Ik vind het dan ook lastig om Montessori's mening hierin compleet over te nemen. Mijn visie bestaat niet alleen uit Montessori, maar ook een stukje uit mijzelf. Ik vind het zelf belangrijk dat een kind groeit en ik ben van mening dat sommige kinderen daar af en toe een zetje voor kunnen gebruiken.

Wanneer ik denk aan situaties van de afgelopen periode die een bijdrage hebben geleverd aan mijn ontwikkeling als leerkracht, denk ik aan een situatie met een jongen uit mijn klas, K. Hij zit in groep 3. Aan het begin van dit schooljaar heb ik een zorgoverdracht gekregen van zijn leerkracht in de onderbouw. Ze maakte zich zorgen over zijn cognitieve ontwikkeling. Ze was in de onderbouw lang bezig geweest met hem met het aanleren van de kleuren. Het bleef moeilijk hangen. Hij kende nog niet genoeg letters om over te kunnen naar groep 3, maar moest toch over, omdat hij hier sociaal-emotioneel helemaal aan toe was. Ik heb hem hierdoor meteen vanaf de start van groep 3 verlengde instructie aangeboden en extra met hem gelezen. Hij groeide enorm van de dingen die hij behaalde en de groei die hij doormaakte. Hij heeft op dit moment veel moeite met lezen, omdat hij nog leest op een laag tempo, maar hij kent alle letters. Hij heeft alleen wat langer nodig om het op te halen. We hebben in maart 2021 op school de CITO's afgenomen. Hij scoort bovengemiddeld met spelling en rekenen en zoals verwacht laag met lezen, vanwege de toetsen die op tijd zijn. Na de CITO's vonden de oudergesprekken plaats. Ik zag best wel een beetje op tegen het gesprek met de ouders van K. Ik had ze genoeg positieve dingen te vertellen, hij is lief, zachtaardig, behulpzaam, maakt graag grapjes, doet mee met klassengesprekken en spelletjes, maar ik zag problemen in het vertellen hoe het met het lezen ging. De ouderpopulatie bij ons op school is erg gefocust op het cognitieve gedeelte. Ik stapte het gesprek in met de ouders van K. en we hadden het over zijn welbevinden, werkhouding en zelfredzaamheid. Als laatste bespreekpunt waren zijn leerdoelen aan de beurt. Hierbij komt er dan naar voren hoe het gaat op cognitief gebied, wat al heel goed gaat, wat ze nog lastig vinden en wat ze verder nog zouden leren. Ik had van tevoren bedankt dat ik het als een sandwich zou verpakken: eerst goed nieuws (spelling), dan slecht nieuws (lezen) en dan weer goed nieuws (rekenen). Zijn ouders pikten het totaal anders op dan ik had verwacht. Ze waren heel blij dat hij zo goed meekwam in de klas op sociaal-emotioneel gebied en vertelden dat hij elke dag huppelend naar school gaat, dat hij hele verhalen heeft over de schooldag 's avonds tijdens het avondeten en dat ze zo blij waren met mij als leerkracht. Ze vonden het helemaal niet erg dat hij het lezen nog lastig vond, sterker nog: ze hadden het al verwacht, omdat ze zoveel met hem oefenen thuis en zelf ook wel merkten dat hij qua tempo een beetje bleef hangen. Ze namen hier ook in mee dat ze van de oude leerkracht hadden

begrepen dat zij zich zorgen maakte en het viel hen zo mee dat hij het nu zo goed deed in groep 3. Het was een onwijs positief gesprek en ik sloot het af met een fijn gevoel.

Dit heeft bijgedragen aan mijn ontwikkeling als leerkracht. Natuurlijk zal ik mij nog wel blijven voorbereiden op ouders die erg hangen aan de cognitieve ontwikkeling, maar ik zal nu ook heel erg van het positieve uitgaan bij het voeren van oudergesprekken. Juist omdat ik de ouders ook het gevoel wil geven wat ik de leerling geef. Eén van de mooie dingen van montessori is dat de groei het belangrijkste is en niet of de kinderen meekomen met het gemiddelde. Zolang ze maar groeien. En dat heeft K. zeker gedaan!

Een tweede situatie waar ik als aankomend leerkracht erg van ben gegroeid, was tijdens het verdelen van de kinderen uit groep 4. Dit gebeurt bij ons elk jaar in de laatste maanden van het schooljaar. Er zijn vier combinatieklassen 3/4, dit is de middenbouw. Daarnaast zijn er van alle andere bouwen ook steeds vier combinatieklassen. Bij het verdelen is het onze taak om de kinderen uit de groepen 4 met in ieder geval één vriendje te laten overgaan naar de tussenbouw. Dit is altijd een enorme puzzel, want de kinderen moeten tegelijkertijd verdeeld worden over vier klassen en er moet hierbij rekening gehouden worden met zorg en een evenredige verdeling van sterke en zwakke leerlingen. De kinderen uit de klas mogen elk drie kinderen opgeven waar ze graag bij in de klas wilden komen. Ik had dit in mijn achterhoofd gehouden, maar één jongetje kwam uiteindelijk niet met de kinderen terecht waar hij zelf graag bij wilde. Hij zat uiteindelijk maar bij één van zijn vriendjes en dit kwam vooral omdat hij was opgeschreven door veel andere kinderen uit de andere klassen. Mijn collega's waren echter blij dat de puzzel eindelijk lag en ik vond het vervelend om dan weer te moeten zeggen dat het niet goed was. Uiteindelijk heb ik er de nacht na de verdeling bijna niet van kunnen slapen en heb ik een berichtje naar mijn bouwcollega's gestuurd over dat het me niet lekker zat. Ze reageerden erg begripvol en we hebben er de volgende dag meteen naar gekeken. Dit was voor mij erg fijn en ik merkte dat ik hiervan groeide: mijn mening was, ondanks dat ik nog vrij onervaren ben, net zo belangrijk. Uiteindelijk waren ook zij meer tevreden over de nieuwe verdeling.

De transfer die ik hierin maak tussen beide situaties is het feit dat mijn gevoel mij soms ontzettend in de weg kan zitten. Ik kan mij dan grote zorgen maken over een situatie die achteraf meevalt, zolang ik maar gewoon gehandeld heb. Dit is voor mij een continu leerproces en een ontwikkelpunt, want hierdoor maak ik mij vaak onnodig druk over zaken waar ik mij niet druk over hoeft te maken en ga ik ergens met zenuwen in, terwijl dit niet nodig is. Wanneer ik het bekijk als hoe ik dit zou kunnen verbeteren, hoe ik mijn handelen hierin kan verbeteren in de school, dan is het voor mij een kwestie van dingen regelen en om vervolgens te leren om dingen ook los te kunnen laten en bij mijzelf te denken: ik heb mijn best gedaan en zo is het goed. Eigenlijk iets wat ik ook met regelmaat tegen mijn leerlingen vertel.

LITERATUURLIJST

Alkema, E., Kuipers, J., Lindhout, C., & Tjerkstra, W. (2015). *Meer dan onderwijs*. Koninklijke Van Gorcum.

Covey, S. (2017). *De 7 eigenschappen van happy kids* (Dutch Edition) (01 editie). Business Contact.

DaVinci Academie (2018). *VISIE EN UITGANGSPUNTEN / KOSMISCH ONDERWIJS & OPVOEDING*.

Geraadpleegd van <https://www.kosmisch-onderwijs.nl/visie-en-uitgangspunten/>
dotsolutions. (z.d.). Zelfontplooiing is jezelf ontwikkelen: hoe doe je dat? Geraadpleegd van
<https://www.desteven.nl/persoonlijke-ontwikkeling/persoonlijk-ontwikkeltraject/willen-kunnen-zijn/zijn/zelfontplooiing>

Gastel-Firet, A. (2018, 17 mei). Thematisch werken in de bovenbouw. Geraadpleegd van
<https://www.onderwijsvanmorgen.nl/thematisch-werken-bovenbouw/>

Hendriksen, J. (2012) *Het verhaal van het onbegrepen kind*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.

Hendriksen, J., & Pelgrom, E. (2013). *En nú: Montessori!* Heino: Sonodruk.

Onderwijsgeschiedenis - Traditionele vernieuwers. (z.d.). Geraadpleegd van
<http://www.onderwijsgeschiedenis.nl/Traditionele-vernieuwers/>

Klapwijk, R. & Holla, E. (2018). *Leidraad onderzoekend en ontwerpnd leren*. Delft: Wetenschapsknooppunten Zuid-Holland.
<https://www.wetenschapsknooppuntzh.nl/uploads/Leidraad-onderzoekend-en-ontwerpnd-leren-Wetenschapsknooppunt-ZH-2018-1.pdf>

Korthagen, F., & Nuijten, E. (2019). *De kracht van reflectie. Een sleutel voor de ontwikkeling van leraren*. Amsterdam: Boom.

Leraar24. (2021, 16 april). *21e-eeuwse vaardigheden: leerlingen voorbereiden op de toekomst*. Geraadpleegd op 23 december 2021, van <https://www.leraar24.nl/51288/21e-eeuwse-vaardigheden-leerlingen-voorbereiden-op-de-toekomst/>

Lillard, A. S. (2017). *Montessori: The science behind the genius*. Oxford University Press.

Mind Academy. (z.d.). Sandwich feedback model. Geraadpleegd op 17 december 2021, van
<https://www.mindacademy.nl/nlp/sandwich-feedback-model>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2020, 31 augustus). *Een positief pedagogisch klimaat en schoolklimaat als voorwaarde voor leren. Voortgezet onderwijs | Inspectie van het onderwijs*.

Geraadpleegd op 16 december 2021, van

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/voortgezet-onderwijs/schoolverschillen/positief-pedagogisch-klimaat-en-schoolklimaat>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2020, 3 september). Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap>

MNVR (2016). *Schoolplan*. Geraadpleegd via:

<http://www.nieuwvreugdenrust.nl/userfiles/410814/Schoolplan-NVR-2016-2020pdf>

Montessorischool Nieuw Vreugd en Rust. (2016) *Schoolgids*. Geraadpleegd van

<http://www.nieuwvreugdenrust.nl/userfiles/515226/Schoolgids-2019-2020pdf>

Montessori, M. (1907). *De methode: de ontdekking van het kind*. Amsterdam: van Holkema & Warendorff.

Montessori, M. (1937). *Het geheim van het kinderleven*. Amsterdam: Van Holkema & Warendorff.

Montessori, M. (1949). *Aan de basis van het leven. The absorbent mind*. Amsterdam: Rustenburg.

Van Den Berg, E. & Kouwenhoven, W. (2008). *Ontwerponderzoek in vogelvlucht*. Tijdschrift voor lerarenopleiders 29(4).

Vereniging Scholen voor Ondernemend leren. (z.d.). Ondernemend leren. Geraadpleegd van

<https://www.ondernemendleren.org/>